

"Het verhaal van Angela Merici"

Dirk Godecharle

*"Mensen komen tot innerlijke vrede
en creativiteit vanuit het geloof in een God,
in wiens hand onze namen geschreven staan."*

Wanneer wij vandaag de evolutie van onze samenleving bekijken, lijkt die weinig reden tot optimisme te bieden.

Wij leven in een hoe langer hoe duidelijker wordende crisissfeer, rondom ons zien we hoe de natuur verwoest wordt, de oorlogsdreiging soms erg voelbaar

...

Het is niet gemakkelijk om als mens je weg te vinden in deze verscheurde wereld. Toch leeft er bij velen individueel een eerlijk verlangen naar een betere wereld, maar als samenleving brengen wij er weinig van terecht.

Maar ook in ons persoonlijk leven ervaren wij dagelijks de kloof tussen de mens die wij zijn en de mens die wij zouden willen zijn.

Elke avond kunnen wij herhalen: "Vanmorgen was ik de priester, vanmiddag de leviet, en vanavond neem ik mij voor, net als gisterenavond, om morgen de barmhartige Samaritaan te zijn".

Niemand drukt die duidelijker uit dan Paulus, in zijn brief aan de christen van Rome: "Ik begrijp mijn eigen daden niet. Ik doe immers niet wat ik wil, maar wat ik verafschuw ... De goede wil ligt binnen mijn bereik, maar niet de goede daad. Ik doe niet het goede dat ik wil, maar het kwade dat ik niet wil." (Rom. 7,15; 7,18-19)

Ook mijn leven wordt beheerst door onmacht en verscheurdheid.

De psychologie leert ons trouwens hoe sterk de weerstanden kunnen zijn, die de mens verhinderen zichzelf te worden. Het leven van velen wordt beheerst door angst en verkramptheid, en het is wellicht onze eerste levensopdracht te streven naar innerlijke harmonie, vrijheid, openheid, ontvankelijkheid.

Van oudsher leeft bij de mensen de overtuiging, dat deze verscheurdheid enkel kan overwonnen worden vanuit de kracht van het goddelijke die de mens in zichzelf en in de natuur ervaart. Reeds de primitieve mens kon zijn angst bezweren door religieuze verhalen en rituelen, waarin de diepe harmonie blootgelegd werd, die verborgen is achter de wisselvalligheden van het menselijk leven. En doorheen heel de geschiedenis zien we hoe het geloof mensen draagt. Zo kwam de beroemde Amerikaanse psycholoog William James na bestudering van een ontzagwekkende hoeveelheid

autobiografisch materiaal tot de conclusie, dat mensen bij wie het religieuze het werkelijke centrum van hun leven wordt, een grote rijpheid en vrijheid ervaren.

Zoals een kind de beveiligende aanwezigheid van de ouders nodig heeft om het 'basisvertrouwen' te verwerven, dat het in staat stelt het leven aan te kunnen, zo komen mensen tot innerlijke vrede en creativiteit vanuit het geloof in een God, in wiens handen onze namen geschreven staan. (Jes. 49,16)

Alles wat wij kunnen te weten komen over Angela Merici, de stichteres van de Ursulinen, wijst erop dat zij een uitgesproken vertegenwoordigster is van deze levensstijl: haar diepe vrijheid, de innerlijke eenheid van waaruit zij handelde, haar creativiteit in het gaan van een eigen nieuwe weg, haar openheid voor haar medemensen, de vrede die zij bracht en uitstraalde. Heel dit leven was geworteld in een diep geloof, in een onwankelbaar vertrouwen, in het besef dat zij in alles door God gedragen werd.

Het lijkt ons zinvol de schijnwerpers uitdrukkelijk op deze vrouw te richten, in de overtuiging dat ook zij, zoals Amos en Jesaja, zoals Franciscus van Assisië, Johannes Ruusbroec en Teresa van Avila, een 'profeet voor onze tijd' kan zijn.

DE TIJD WAARIN ZE LEEFDE

Angela Merici leefde van 1470 tot 1540. In die jaren werd Italië voortdurend geplaagd door oorlogen: het was de ontmoetingsplaats van de Franse en Spaanse legers. Het geweld slaat golf na golf over het land. In 1515 wordt Brescia geplunderd, in 1522 Genua. In 1524 wordt Milaan belegerd en in 1527 is Rome aan de beurt. Daarbij komen veten tussen staten en steden onderling, tegenstellingen en strijd tussen landheren en pachters op het platteland, tussen werkgevers en werknemers in de steden, waar de industrie zich ontwikkelde. Binnen en buiten de steden waren er opstanden.

Het is een tijd van enorme ontredde en verwarring. De huurotroepen laten waar zij geweest zijn een stroom van ellende achter. Steden worden geplunderd, inwonenden verbannen. Troepen weeskinderen trekken door de straten, bedelend om wat brood. Bovendien wordt Italië overspoeld door epidemieën en besmettelijke ziekten.

Ook op kerkelijk vlak was de situatie verre van rooskleurig. De pauskeuze werd beheerst door politieke en financiële belangenstrijd. Bisdommen werden verkocht en vormden een goede bron van inkomsten voor de bezitters. Pausen en bisschoppen leefden in enorme weelde. De lagere geestelijkheid daarentegen deelde de armoede van het gewone volk. In

Milaan was in het begin van de 16de eeuw het inkomen van een kapelaan ongeveer 40 lires per jaar. Dit is minder dan een ongeschoolde landarbeider verdiende. Ter vergelijking: sommige kardinalen hadden een inkomen van meer dan 100.000 lires per jaar.

Uit de toestanden groeide, vooral bij de meer ontwikkelde laag van de bevolking, een houding van scepticisme en minachting tegenover de godsdienst. Het gewone volk bleef godsdienstig, zijn geloofsbeleving echter was magisch en vol bijgeloof. De religieuze kennis was uiterst gering. Geen wonder overigens, daar de geestelijkheid zelf uitblonk door onwetendheid. Maar Gods wegen zijn ondoorgrondelijk. Midden in dit verval groeit het verlangen naar een zuivere, evangelische godsdienstigheid. Grote predikers treden op en wijzen de weg naar hervorming van de Kerk en de maatschappij: de dominicaan Savonarola, de franciscanen Bernardinus van Siëna en Johannes van Capistrano. Van die hervorming zal Angela Merici een van de grote bewerkers worden.

HAAR LEVEN EN WERKEN

Angela Merici werd geboren tussen 1470 en 1475 te Desenzano aan het Gardameer. Haar vader, Giovanni Merici, was een landbouwer, niet rijk, maar voor de tijd behoorlijk ontwikkeld; hij kon lezen, wat uitzonderlijk was. Haar moeder behoorde tot een van de aanzienlijkste families van het stadje.

In het gezin heerste er een gelovige sfeer. Angela zelf vertelde later dikwijls hoe zij als kind onder de indruk was van de heiligenlevens, die haar vader 's avonds voorlas voor haar, haar drie broers en twee zusters. Ongetwijfeld waren dit de 'Legenda Aurea' van Jacobus de Voragine, in Italië op dat ogenblik een ware 'bestseller'. Dit boek bevatte onder andere een korte levensbeschrijving van de heilige Ursula, een martelares uit de vroegste christenheid.

Angela heeft echter niet lang kunnen genieten van de gelukkige sfeer in dit gezin. Haar ouders en haar zus stierven, waarschijnlijk als slachtoffers van de pest, en Angela komt terecht in Salò, bij familie van moeders kant. Het milieu dat ze nu leert kennen is helemaal anders dan wat zij van huis uit gewoon was. Ze leert zich bewegen in hogere kringen, waar aandacht en zelf bewondering haar toeviel. Angela Merici was inderdaad een mooie vrouw. Ze was blond, in Italië een zeldzaam maar gewaardeerd verschijnsel. De modebewuste dames probeerden in Angela's tijd hun haren te bleken in de zon.

Opmerkelijk is echter dat Angela nooit heeft leren lezen. We mogen veronderstellen dat haar vader, die kon lezen, dit wel geleerd heeft aan zijn

zonen, maar niet aan zijn dochters. Zelfs in het milieu van haar familie in Salo behoorde lezen blijkbaar niet tot de opvoeding van een jonge vrouw.

Lange tijd verloopt het leven van Angela vrij onopvallend. In 1516 vinden we haar terug in de handelsstad Brescia, een van de rijkste steden van Italië, waar het snobisme hoogtij vierde.

Een tijdgenote van Angela beschrijft dit zeer kleurrijk: "Laten degenen die hier aan twijfelen maar eens in onze kerken gaan kijken; daar zullen zij zien hoe jonge vrouwen hun tijd verbeuzelen met het kijken naar bruiloften. De ene heeft op haar hoofd een toren van een pruik ... een ander draagt haar gekrulde haren gedrapeerd over haar schouders. Weer een andere heeft haar kastanjebruine vlechten met rijke gouden spelden opgestoken ... Daarbij dragen velen een kostbare halssnoer, een sierlijke armband, en soms ook onder de kin nog een opzichtige parelversiering ... Al die dames zien, vanaf hun aparte plaatsen, hooghartig neer op het gewone volk. Zij verbeuren hele landgoederen om aan hun modegrillen te kunnen voldoen."

De reactie tegen een dergelijke levensstijl klinkt nog door wanneer Angela de leefregel opstelt voor de groep vrouwen die zich rond haar vormt: "De kleren moeten van linnen en serge zijn, zwart of bruin, van grove wollen stof of van donkere baai. De sandalen, slofjes of schoenen moeten zwart zijn en van bescheiden en eenvoudige vorm. Zij mogen geen hemden met plooitjes dragen. Ook moeten zij modesnuffjes en opschik vermijden, evenals doorschijnende stoffen en andere ijdelheden ...".

Angela zelf leefde trouwens zeer sober. Uit getuigenissen weten we dat ze op een rieten mat op de grond sliep. Als hoofdkussen diende een steen of stuk hout. Haar eten was karig. Ze at zelden vlees en vastte regelmatig.

De kerk in Brescia deelde in de mentaliteit van de rijke klasse, de liturgische feesten werden met veel luister gevierd. Op zedelijk gebied was het een tijd van grote decadentie: de echte godsdienstigheid in de Kerk stikte in deze weelde.

Het leven kolkte om Angela heen. Ze hoort, ze ziet, ze gaat haar weg. Dit blijkt op de eerste plaats een weg te zijn van dienstbaarheid. Zoals Franciscus van Assisië zijn roeping ontdekte in confrontatie met de melaatsen, zo verdiepte Angela haar gevoeligheid voor God en de mensen in het verzorgen van de slachtoffers van de epidemieën.

Voor velen wordt zij een houvast. Ze wordt 'Madre' genoemd, tallozen doen een beroep op haar. Vele 'groten der aarde', zoals Francesco II Sforza, hertog van Milaan, aanvaardden spontaan het gezag van deze eenvoudige vrouw.

In de getuigenissen over haar leven vinden wij benadrukt dat heel wat predikanten en theologen deze ongeletterde vrouw kwamen vragen hoe teksten uit het oude en het nieuwe testament moeten begrepen worden. Temidden van de totale ontredde van Kerk en maatschappij is Angela voor velen een rots in de branding.

Zij spreekt vanuit een diep verankerd zijn in God, haar oordeel is helder. Angela Merici brengt mensen thuis bij het diepste van zichzelf. Maar op de eerste plaats kiest zij voor een leven in dienst van armen en verlatenen. Zoals vele heiligen heeft zij hierin getoond wat de keuze van elke christen zou moeten zijn.

Want de christenen en de Kerk hebben hun natuurlijke plaats bij de armen. Van Jezus van Nazareth hebben we immers geleerd aan de kant van de arme en kleine mens te staan. Ook vandaag zijn er christenen die bereid zijn zelfs hun leven te geven omwille van die keuze.

Angela Merici moet een persoonlijkheid geweest zijn die boeide en aantrok. Anders is de invloed die zij op zovelen uitoefende niet te verklaren.

Er ging van haar een vanzelfsprekend gezag uit, dat door tallozen in Brescia erkend werd.

Maar Angela keek verder dan Brescia alleen. Zij reisde veel, en ging dikwijls op bedevaart. Een leven lang heeft ze gezocht waar haar roeping lag, en deze zoektocht brengt haar, in 1524, zelfs tot in Israël, het 'Heilig Land'. Italië heeft zij doorkruist. Ze reisde naar Mantua, naar Cremona, naar Monte Varallo, naar Milaan ...

In 1525 gaat zij naar Rome. Tijdens deze reis wordt zij ontvangen door Paus Clemens VII, die haar vraagt in Rome te blijven en de leiding te nemen van de kerkelijke liefdadigheidswerken. Angela weigert beslist.

Het is haar duidelijk geworden waar haar levensroeping ligt en niemand, ook geen paus, zal haar daarvan afbrengen.

Want in Angela is iets anders aan het rijpen. Uit de kring van mensen die bij haar raad en steun zochten, had zich een groep vrouwen gevormd die haar levenswijze wilden delen.

Angela is intussen zestig jaar geworden. Zij is ernstig ziek geweest en voelt zich dicht bij de dood. Maar in haar geest is er iets dat vaste vorm krijgt. Zij zal een 'Compagnie' stichten.

Het gaat haar in eerste instantie niet om de vorming van een nieuwe kloosterorde, maar om de verspreiding van een manier van christen-zijn, een spiritualiteit.

De bedoeling is dat ieder blijft leven in zijn eigen omgeving, maar dat allen bezielde, 'begeesterd' zijn door hetzelfde ideaal.

Op 25 november 1535 verbinden 28 vrouwen zich aan de 'Compagnie van Sint-Ursulala'. Zij zijn de eerste Ursulinen.

Heel het leven van Angela is een lange voorbereiding geweest op dit gebeuren. Zij heeft gezocht, nagedacht, raad gevraagd, gebeden. In haar is een zekerheid gegroeid die door niets kan aangetast worden. Zij beschouwt de compagnie niet als haar werk. Met een indrukwekkende overtuiging getuigt zij ervan dat de stichting van deze groep alleen kan begrepen worden vanuit geloof in Gods werking in de menselijke geschiedenis; "Vermits God ons zonder enige twijfel deze opdracht gegeven heeft, zal Hij ons ook de kracht geven om ze te volbrengen".

"Vermits God deze compagnie geplant heeft, zal Hij ze nooit in de steek laten."

"Nooit zal Hij deze compagnie in de steek laten, hoe lang de wereld ook bestaat. Want vermits Hij zelf ze geplant heeft, wie zou dan in staat zijn ze uit te roeien? Geloof mij, ik weet wat ik zeg."

Waarom gaf Angela deze compagnie de naam van de heilige Ursula? Ursula was in die tijd een populaire heilige, en wellicht was Angela reeds als kind gefascineerd door het leven en de dood van deze martelares, zoals het beschreven was in de verhalen die haar vader 's avonds voorlas. Maar er is een diepere reden. Ursula is een heilige uit de vroege christenheid, en Angela droomde ervan dat haar compagnie een gemeenschap zou worden die zich spiegelde aan het leven van de eerste christenen, dat beschreven wordt in de handelingen van de apostelen; "Zij legden zich ernstig toe op de leer der apostelen, beleven trouw aan het gemeenschappelijk leven en ijverig in het breken van het brood en in het gebed. Ontzag beving eenieder, want door de apostelen werden vele wonderbare tekenen verricht. Allen die het geloof hadden aangenomen waren eensgezind en bezaten alles gemeenschappelijk; zij waren gewoon hun bezittingen en goederen te verkopen en die onder allen te verdelen naar ieders behoefte. Dagelijks bezochten ze trouw en eensgezind de tempel, braken het brood in een of ander huis, genoten samen hun voedsel in blijdschap en eenvoud van hart, loofden God en stonden bij het gehele volk in de gunst. En elke dag bracht de Heer er meer bijeen, die gered zouden worden." (Hand. 2,42-47)

Onmiddellijk stellen de leden van de compagnie zich in dienst van hun medemensen. Zij verzorgen zieken en geven onderricht, maar al heel snel ontdekken ze hun specifieke opdracht: de vorming van meisjes en jonge vrouwen. Het onderwijs voor meisjes was zo goed als onbestaande. Zelfs in de hogere sociale klassen beperkte de vorming van jonge vrouwen zich tot het bijbrengen van een zekere artistieke vaardigheid.

Vrouwen leerden zingen, dansen, tekenen, borduren. Dit spreekt boekdelen over de visie van die tijd op de plaats van de vrouw in de samenleving. Angela wil dat meisjes onderricht krijgen. Maar voor haar houdt dit meer in dan een zuivere intellectuele opleiding. Haar diepste bedoeling is meisjes te vormen in de geest van het evangelie. Haar fascinerende persoonlijkheid vinden we helemaal terug in haar opvoedkunde, die meer een kunst dan wetenschap is. In Angela Merici vinden we een merkwaardig evenwicht tussen openheid voor de inbreng van anderen en beslistheid in het volgen van haar eigen weg.

Het is deze harmonie tussen kracht en zachtheid die haar zo aantrekkelijk maakt en de rijkdom uitmaakt van haar visie op opvoeding.

Zij is ervan overtuigd dat er geen opvoeding is zonder liefde. Bovendien legt zij er de nadruk op dat die liefde vreugdevol moet zijn. Intuïtief voelde zij aan dat alleen gelukkige mensen anderen gelukkig kunnen maken.

Het fundament van haar opvoedkunde is een optimisme, geen oppervlakkige zorgeloosheid, maar het resultaat van een diepe verankerdheid en een onaantastbaar vertrouwen in God.

Belangrijk hierbij is de liefde die naar allen uitgaat. Bij Angela vinden we een zeldzaam respect voor de unieke waarde van de mens, en de vaste opvatting dat echte opvoeding uitgaat van een diepe waardering voor de mens die men wil vormen.

Angela weet dat opvoeden niet gemakkelijk is. Maar ze wordt gedreven door de overtuiging dat de Geest van God doorheen mensen kan werken.

Deze overtuiging blijkt uit de raadgevingen die zij voor haar volgelingen doet optekenen:

“Wees actief, span u in, geloof, doe wat ge kunt, hoop, roep tot God vanuit de grond van uw hart; ik ben er zeker van dat ge wonderen zult zien gebeuren”.

Dit geloof in de werking van Gods Geest in het hart van de mens is wellicht de kern van de spiritualiteit van Angela Merici.

In haar regel staat:

“Boven alles moet men gehoorzamen aan de raadgevingen en aansporingen die de heilige Geest ons zonder ophouden ingeeft. Wij zullen zijn stem duidelijker kunnen onderkennen naarmate we zuiverder van hart zijn. Want de heilige Geest is naar het woord van Jezus 'Hij die ons de hele waarheid leert'.”

Angela gelooft grondig dat de heilige Geest ons kan inspireren tot 'een nieuw leven'. Wat dit 'nieuw leven'

inhoudt vinden we zeer mooi uitgedrukt in de brief van Paulus aan de Galaten (Gal. 5,22). “De vrucht van de Geest is liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtheid, ingetogenheid.”

De spiritualiteit van Angela Merici kan wellicht niet beter belicht worden dan vanuit deze 'vruchten van de Geest'.

LIEFDE

De centrale term in de geschriften van Angela is ongetwijfeld de 'liefde'. Heel haar leven is een poging om een zo volmaakt antwoord te zijn aan God, die zij ervaren moet hebben als een God van liefde. En merkwaardig is hierbij dat de liefde tot God en de liefde voor de mensen voor haar evident bij elkaar hoorden.

Binnen de groep van haar volgelingen beschouwt zij de onderlinge liefde als het enige teken, dat zij in de ogen van God op de goede weg zijn. Hierin was zij duidelijk geïnspireerd door het evangelie van Johannes:

"Een nieuw gebod geef Ik u: gij moet elkaar liefhebben; zoals Ik u heb liefgehad, zo moet ook gij elkaar liefhebben. Hieruit zullen allen kunnen opmaken dat gij mijn leerlingen zijt: als ge de liefde onder elkaar bewaart" (Joh. 13,34-35)

Maar de liefde van Angela beperkte zich niet tot haar eigen kring. Dit blijkt duidelijk uit haar inzet voor de noodlijdenden en uit haar dag en nacht klaar staan voor degenen die bij haar kwamen om raad en steun. Een zeer mooi getuigenis hierover vinden we in de geschriften van Gabriello Cozzano, haar secretaris:

"De liefde van Angela reikte van de hemel tot de hel. Zij omarmde ieder schepsel met een moederlijke liefde, en de grootste zondaar ontving de meeste tekenen van haar genegenheid. Als zij er niet in slaagde hem te bekeren, probeerde zij hem door de zachtheid van haar liefde tot enig goed te brengen en tot minder kwaad".

VREUGDE

Herhaaldelijk spoort Angela aan tot blijdschap, en belooft zelfs blijdschap aan hen die de weg willen gaan die zij gegaan is.

"Smart en droefheid zullen veranderen in blijdschap en vreugde; steile en rotsige wegen zullen als met bloemen bezaaid, effen en vreugdevol worden".

Het doet denken aan de visioenen van Jesaja:

"Laat de woestijn en het dorre land zich verheugen,
de wildernis jubelen en bloeien,
weelderig bloeien als de krokus,
laat zij uitbundig juichen en jubelen ...
Geef de zwakke handen weer kracht,
maak sterk de bevende knieën.

Zeg tot allen die radeloos zijn:
"Houdt moed, wees niet bang,
hier is uw God." (Jesaja 35)

VREDE

Een van de eigenschappen die Angela's vrienden zich het best herinneren is haar vermogen tot verzoenen en vreedestichten.

Zij slaagde erin tussen mensen kloven te overbruggen, die al te diep leken. Angela sprak niet alleen over vrede, in haar leefde vrede, zij straalde vrede uit.

Ettelijke keren spoort zij haar volgelingen ertoe aan ander elkaar de vrede en de eenheid te bewaren:

"Mijn laatste woord, dat ik u herhaal en met alle nadruk - ten koste van mijn leven als het moest - aanbeveel, is dat ge samen steeds in goede verstandhouding leeft en slechts één hart en één wil hebt.

Wees samen verbonden door de band van de liefde, elkander hoogachtend, bijstaand en verdragend in Jezus Christus ...

Bewonder de waarde van deze eendracht en eensgezindheid; begeer ze, zoek ze, omhels ze en bewaar ze met al uw krachten".

GEDULD

Uitdrukkelijk vraagt Angela haar volgelingen geduldig te zijn:

"In het bijzonder moet ge erop toezien dat al uw handelingen gekenmerkt zijn door geduld en naastenliefde", "al uw handelingen, woorden en gedragingen moeten doordrongen zijn van liefde en geduld".

Geduld is bij Angela een vertrouwvol wachten, een hopende openheid voor de andere mens, een houding die niet veroordeelt, maar nieuwe kansen geeft en de toekomst open laat.

VRIENDELIJKHEID

Ook vriendelijkheid is een houding die Angela aanbeveelt:

"Zo moet gij u er op toeleggen alles met de grootst mogelijke vriendelijkheid te doen", "Wees altijd vriendelijk en welwillend", "Wees bovenal nederig en vriendelijk".

Angela had aandacht voor de vriendelijkheid, die warmte geeft aan de liefde.

GOEDHEID

Er ging van Angela een warme goedheid uit, die de mensen aantrok. Waar zij was kwamen de mensen naar haar toe. Van 's morgens tot 's avonds laat kreeg zij bezoek, niet alleen van mensen uit Brescia, maar ook uit Cremona en Milaan.

Het geheim van deze aantrekkelijkheid was haar belangstelling voor elke mens, die altijd een persoonlijke belangstelling was, geschraagd door het geloof dat goedheid veel bereikt.

Maar de goedheid die Angela, volgens het getuigenis van haar tijdgenoten, zo tekende, wortelt ook in haar gerichtheid op God. Op haar is van toepassing wat Paulus schrijft aan de Romeinen:

“Stem uw gedrag niet af op deze wereld. Word andere mensen, met een nieuwe visie. Dan zijt ge in staat om uit te maken wat God van u wil, en wat goed is, wat zéér goed is en volmaakt (Rom. 12,2)

TROUW

Angela Merici was een krachtige persoonlijkheid. Dit komt vooral tot uiting in de vastberadenheid waarmee ze haar eigen weg gaat, en ook haar volgelingen aanspoort dit te doen:

“Daarom moet ge in alles vastbesloten zijn u geheel en al over te geven aan Zijn heilige wil en met een levendig en onwankelbaar geloof alles te ondernemen uit liefde tot Hem en dan, wat er ook gebeuren moge, in dit werk te volharden”.

Overal in de geschriften van Angela ligt de nadruk op de trouw. En dit was inderdaad nodig. Want de levenswijze die zij invoerde was nieuw, en riep weerstand op. Velen argumenteerden ertegen dat 'religieus' leven alleen in kloosters (en toen waren dat alleen nog maar slotkloosters) mogelijk was. Maar Angela gelooft in haar ideaal en is niet af te brengen van de weg die ze gekozen heeft.

Haar trouw heeft met vertrouwen te maken, op de eerste plaats met vertrouwen in God, waarop zij onwankelbaar steunt, maar ook met vertrouwen in de andere mens.

Het is vanuit het geloof in de eeuwig trouwe God dat Angela een vrouw werd waar anderen op konden rekenen, trouw in de vriendschap, trouw in haar klaarstaan voor allen die een beroep op haar deden.

ZACHTHEID

venzeer als kracht straalde Angela ook zachtheid, mildheid uit. Haar biograaf getuigt van haar dat haar woorden 'vol vuur waren, overtuigend en zacht'. En in haar testament schrijft ze:
"Ik smeed u, span al uw krachten in om uw dochters door liefde te winnen, en hen te leiden met zachte en tedere hand".

INGETOGENHEID

De term 'ingetogenheid' verwijst naar het diepe evenwicht waartoe de mens komt die, geleid door de Geest, de liefde in praktijk brengt. De mens die in God verankerd is, kan de verscheurdheid in zichzelf overwinnen en tot de innerlijke rust komen, die nodig is om het leven aan te kunnen. Tot die innerlijke rust is Angela Merici gekomen, en vanuit die rust is zij haar weg gegaan, gedreven door de Geest die 'een stroom van attentie en genegenheid, creativiteit en liefde deed uitgaan naar de ander'.

Daarom is het dat Angela ook en vooral in onze tijd een 'profeet' kan zijn in de volle betekenis van het woord: iemand in wie het woord van God gestalte krijgt, een mens die ons de weg wijst naar een leven in geloof en hoop, in liefde en vertrouwen.

Midden in de ontredde en de angst die ons bedreigen biedt God ons de mogelijkheid om te leven vanuit Hem. Wij kunnen bevrijde mensen worden, levend vanuit de werkelijkheid van een nabije en bevrijdende God.

Hier eindigt het verhaal over Angela Merici. Ons verhaal kan hier beginnen. Het kan een verhaal zijn van middelmatigheid en doelloosheid, maar ook van inzet en verankerd-zijn in God. De keuze ligt dan bij ons.

"Ik houd u vandaag het leven en geluk voor, maar ook de dood en het ongeluk.
Kies dan het leven,
dan zult gij met uw nakomelingen het leven bezitten, door Jahweh uw God te beminnen,
naar Hem te luisteren en aan Hem gehecht te blijven. Want daarvan hangt het af, of gij zult leven". (Deuteronomium)

ANGELA MERICI
een persoonlijkheid
die boeit en aantrekt
die mensen thuis brengt
bij het diepste van zichzelf